

Kenneth Jonsson, Vikingatidsskatten från Thuleparken i Eskilstuna, Södermanland, *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1979-80, 65-80.

Vikingatidsskatten från Thuleparken i Eskilstuna, Södermanland

KENNETH JONSSON

Den 5 november 1977 leker fem pojkar i Thuleparken i Eskilstuna. Bakom en mindre sten under ett stort klippblock får de se en metallklump som en av dem kryper ner efter. De slänger den på marken så att den går sönder och mynt och silverföremål rinner ut, och de förstår då att de hittat en skatt.¹

Eskilstuna Museer underrättas och en efterundersökning görs de följande dagarna. Skatten visar sig vara undangömd under vikingatiden och innehåller 414 mynt, 4 plantsar samt 14 silverföremål. Den sammanlagda vikten är 689 g, varav mynten utgör 480 g. Vid fyndfördelningen 1979 tillförs fyndet Eskilstuna Museer.

Fyndet gjordes vid sydöstra kanten av det berg som till större delen upptar Thuleparken. På berget finns en fornborg. Thuleparken är belägen ca 700 m söder om platsen för 1833 års vikingatida fynd från Kvarngärdet, Eskilstuna. Något samband mellan de två skatterna finns inte och nedläggningstiderna ligger ca 35 år från varandra. 1833 års fynd innehöll närmare 500 mynt samt bitsilver och var deponerat efter 1002. Från Eskilstunatrakten finns ytterligare två skatter från vikingatiden. 1805 hittades i Årsta ca 3 km norr om Eskilstuna 782 mynt samt bitsilver, och 1862 påträffades 362 mynt samt bitsilver vid Egelsta ca 6 km nv om Eskilstuna.

Det är ovanligt att man hittar någon behållare i samband med skattfynd och därför är 1977 års fynd särskilt intressant. Mynten och silverföremålen förvarades i en upptill hopbunden läderpung som låg innesluten i ett blyhölje som både till färg och utseende närmast liknar en sten. Detta måste ha bidragit till att den kunnat ligga oupptäckt så länge.

Mynten fördelade på präglingsområde samt med uppgift om äldsta och yngsta mynt framgår av följande sammanställning.

¹ Upphittarna var Stefan och Magnus Brokvist, Andreas Ericsson, Örjan Gustafsson och Hans-Mikael Larsson-Kapp. Ett mynt hittades ett par dagar senare av Björn Karlsson. Uppgifterna om fyndomständigheterna bygger på antikvarie Kerstin Bergengrens rapport om fyndet.

Antal	Område	Äldsta mynt	Yngsta mynt
4	Kalifatet	902/3	915/6
313	Tyskland	936-962	1031-
1	Italien	1004-1014	
79	England	ca 991-997	ca 1029-
10	Skandinavien	ca 991-	ca 1029-
6	Danmark	1018-1035	1035-
1	Sverige	ca 994-	
414		902/3	1035-

För dateringen av skattens nedläggningstid saknar de arabiska mynten betydelse, eftersom de utgör de äldsta mynten i hela fyndet. Bland de tyska mynten saknas Heinrich III 1039-1056² och vidare främst ärkebiskop Hermann 1036-1056 i Köln. Det yngsta är i stället präglat för ärkebiskop Bardo 1031-1051 i Erfurt. De tyska mynten talar därför för en nedläggning före ca 1040. Det enstaka italienska resp. svenska myntet påverkar inte dateringen. De yngsta engelska är präglade under slutet av Cnuts regering ca 1029-1035 men förekommer bara i två ex. Av de danska mynten förs tre till Hardeknuds 1035-1042 regering, varav ett ex. har hans namn medan två har förvirrade inskrifter, och de utgör därmed slutmynt för hela fyndet. Skattens nedläggningstid kan sättas till efter 1035.

Mynten förtecknas och kommenteras närmare nedan. Fragment markeras med «(f)» efter vikten eller med «(1/2)» om myntet blivit delat på mitten genom klipping.

De arabiska mynten

De arabiska mynten har bestämts av antikvarie Bengt E. Hovén. Under 800-talet och fram till slutet av 900-talet cirkulerade praktiskt taget enbart arabiska silvermynt, dirhemer, i Sverige. Några decennier in på 1000-talet hade det stora flertalet försvunnit ur cirkulation eftersom importen minskade kraftigt från 900-talets mitt för att helt upphöra i början av 1000-talet. De ex. som finns i skatter nedlagda en bit in på 1000-talet är ofta sönderbrutna i mindre delar och i Eskilstunafyndet är alla fyra ex. fragmentariska.

De två dirhemer som kan bestämmas tillhör båda den samanidiska dynastien som helt dominerar myntimporten på 900-talet.

Samanider

1. Isma'îl ibn Ahmad, kalif al-Muktafi. Andarabah 290 e.H.
Tbg Cl. IX:50 2,29 g (f)
2. Nasr ibn Ahmad, kalif al-Muqtadir. Samarqand 303 e.H.
Tbg Cl. IX:247 1,99 g (f)

² Se nedan not 5.

Dynastie?

3. (?), (?). al-Shash . . 7.

0,59 g (f)

4. (?), (?). (?) 3..

0,45 g (f)

De tyska mynten³

Myntimporten från Tyskland börjar omkr. 970 och ökar oerhört kraftigt på 990-talet, och Eskilstunaskatten består till drygt 75% av tyska mynt. Som vanligt i fynd från 1030-talet är de s.k. Otto-Adelheid-pfennige mycket vanliga med 72 ex. (142–213) följda av Mainz med 45 ex. (220–264) samt Köln och efterpräglingsringar med 40 ex. (35–74) där kung Otto I 936–962 är väl företrädd. Andra ofta förekommande myntorter är Soest med 20 ex. (106–125), Worms med 14 ex. (265–278), Strassburg med 13 ex. (281–293) samt Tiel med 10 ex. (86–95).

Geografiskt kommer Sachsen främst (116 ex.), följt av Niederlothringen (82 ex), Franken (64 ex.), Schwaben (24 ex.), Oberlothringen (13 ex.), Bayern (6 ex.) och Thüringen (1 ex.).

³ För bestämning av några av de tyska mynten får förf. varmt tacka professor Peter Berghaus.

En stor majoritet av mynten är präglade under 900-talets sista och 1000-talets två första decennier.

Oberlothringen

Verdun (biskopen)

5. Rambert 1024–1039. Dbg 102 0,85 g

Metz (biskopen)

6. Dietrich II 1005–1046. Dbg 21. Obol 0,53 g
7–10. Do Dbg 24 1,27 g, 1,09 g, 0,74 g, 0,69 g
11. Do Efterprägling. Jfr Dbg 26. Metz? 1,09 g

Trier (ärkebiskopen)

- 12–14. Poppo 1016–1047. Dbg 466 1,20 g, 1,16 g, 0,51 g (1/2)

Igel (hertigen av Oberlothringen)

15. Dietrich I 984–1026. Dbg 432 1,49 g

Andernach (kungen/kejsaren)

16. Kung Otto I 936–962. Häv. 47 1,63 g
17. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Häv. 204. Andernach (?) 1,38 g

Niederlothringen

Västniederlothringen

Myntort?

18. Mynterre? Dbg –. Salmo 93:94. Berghaus 1974, 13⁴ 1,07 g

Flandern

Myntort?

- 19–20. Efterprägling (Karl den Einfaldige 898–923). Dbg –.
Bahrfeldt 1896, 230 ff. 1,12 g, 1,10 g
21. Mynterre? Dbg 1389 0,80 g

Gent (greven av Flandern)

- 22–24. Balduin IV 989–1036. Dbg 153 0,74 g, 0,66 g, 0,60 g

Cambrésis-Hennegau-Brabant

(*Thuin*)

25. Efterprägling. Albrecht 1959, s. 49 f. Obol 0,67 g

Brüssel

- 26–27. Mynterre? Dbg 142 1,05 g, 0,95 g

⁴ I CNS 16, 1, 8:335 (Sanda, Mora sn, Dalarna. DM 13950) finns ett motsvarande ex. som där med tvekan förs till greve Egbert I 1057–1068. Förekomsten i Eskilstunaskatten visar att typen i stället hör hemma senast under 1030-talet. Det tyska slutmyntet i Sandafyndet blir härigenom efter 1047, vilket också stämmer bättre med de övriga mynten i fyndet.

Maaslande

Namur (greven)

28. Albert II 1018–1064. Dbg 164 1,22 g

Huy (kungen/kejsaren)

29. Kejsar Konrad II 1027–1039. Dbg 230 1,29 g

Maastricht (kungen/kejsaren)

30. Kung Otto III 983–996. Dbg 240 1,13 g
 31. Kung Heinrich II 1002–1014. Dbg 247 var. CNS 1, 1, 19:145 1,12 g
 32. Kung/kejsar Heinrich II 1002–1024. Dbg 249 0,80 g
 33. Do Dbg 249/1500/1873 1,21 g

Visé (biskopen av Lüttich)

34. Reinhard 1025–1038. Dbg 201 1,26 g

Kölnområdet

Köln (kungen/kejsaren)

35. Kung Otto I 936–962. Häv. 33 1,73 g
 36–47. Do Häv. 34 1,74 g, 1,72 g, 1,56 g, 1,42 g
 1,42 g, 1,42 g, 1,39 g, 1,37 g, 1,34 g, 1,27 g, 1,20 g, 1,17 g
 48. Kung Heinrich II 1002–1014. Häv. 137 a 1,44 g
 49. Do Häv. 137 d 1,58 g
 50. Do Häv. 137. Efterpräglings? 1,19 g
 51–52. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Häv. 189 a 1,52 g, 1,51 g
 53–54. Do Häv. 189 1,02 g, 0,74 g (1/2)
 55. Do Jfr Häv. 189. Efterpräglings? 0,70 g
 56. Do Häv. 192 1,29 g
 57. Kejsar Konrad II 1027–1039. Häv. –. Lückger 66 1,47 g
 58–60. Efterpräglings (Otto I–III) 1,35 g, 1,30 g, 1,18 g
 61. Do (Heinrich II). Häv. 195 1,13 g
 62. Do Häv. 198 1,01 g
 63–68. Do Häv. 248 1,24 g, 1,22 g, 1,20 g, 1,20 g, 1,01 g, 0,94 g

Köln (ärkebiskopen)

69. Ärkebiskop Pilgrim och kejsar Konrad II 1027–1036.
 Häv. 222 e var. 0,73 g (1/2)
 70. Do Häv. 222 f 1,39 g
 71. Do Häv. 222 t 0,61 g (1/2)
 72–74. Do Häv. 222 1,15 g, 1,13 g, 0,73 g (1/2)

Bonn (ärkebiskopen i Köln)

75. Ärkebiskop Pilgrim och kejsar Konrad II 1027–1036. Häv. 750
 0,58 g (1/2)

Duisburg (kungen/kejsaren)

- 76–79. Kejsar Konrad II 1027–1039. Dbg 311 1,64 g, 1,41 g, 1,38 g, 1,36 g

Utrechtområdet

Utrecht (kungen/kejsaren)

- 80–82. Kung Heinrich II 1002–1014. Dbg 539 0,86 g, 0,82 g, 0,78 g

Deventer (kungen/kejsaren)

83. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Dbg 563 1,20 g

- 84–85. Do Dbg 564 1,10 g, 1,03 g

Tiel (kungen/kejsaren)

86. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Dbg 578. Hatz 15 1,28 g

- 87–89. Kung Konrad II 1024–1027. Dbg 584. Hatz 29 1,40 g, 1,35 g, 1,26 g

- 90–93. Kung/kejsar Konrad II 1024–1039. Hatz 37
-
- 1,45 g, 1,31 g, 1,24 g, 0,70 g (1/2)

- 94–95. Do Hatz 56 1,42 g, 1,28 g

Frisiska området

Ostfriesland

Myntort?

96. Mynterre? Dbg 1298 1,03 g

97. Do Dbg 1299 b 0,98 g

98. Kölnefterprägling. Häv. 118 1,06 g

99. Do Dbg 1959 a 0,74 g

Sachsen

Westfalen

Dortmund (kungen/kejsaren)

- 100–101. Kung/kejsar Heinrich II 1002–1024. Dbg 752 1,36 g, 1,23 g

102. Do Dbg 752 var. 1,37 g

103. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Dbg 753 0,92 g

- 104–105. Kung/kejsar Konrad II 1024–1039. Dbg 756 1,24 g, 0,71 g

Soest

- 106–108. Kölnefterprägling (Otto II/III). Häv. 849 1,57 g, 1,22 g, 0,63 g (1/2)

- 109–125. Do Häv. 850 1,56 g,

1,50 g, 1,46 g, 1,45 g, 1,42 g, 1,37 g, 1,36 g, 1,36 g, 1,35 g, 1,30 g,
1,27 g, 1,24 g, 1,24 g, 1,23 g, 1,03 g, 0,71 g (1/2), 0,57 g (1/2)*Vreden* (greven av Hameland)

- 126–130. Wichmann II 967–1016. Dbg 1229 0,87 g, 0,81 g, 0,78 g, 0,77 g, 0,69 g

131. Do Jfr Dbg 1229 1,62 g

Niedersachsen

Myntort? (Niederelbe)

- 132–133. Greve Dietmar –1048. Dbg 1291 0,97 g, 0,90 g

Bardowick

134. Köln/Andernachefterprägling (Ärkebiskop Pilgrim och kejsar
-
- Konrad II) Dbg 454. Häv. 714 1,05 g

Lüneburg (greven av Sachsen)

135. Bernhard I 973–1011. Dbg 587	1,28 g
136–140. Bernhard II 1011–1059. Dbg 590	1,12 g, 0,95 g, 0,90 g, 0,86 g, 0,85 g

Hildesheim (biskopen)

141. Gothard 1022–1038. Dbg 712 a	1,29 g
-----------------------------------	--------

(Goslar) (kungen/kejsaren)

142. Otto-Adelheid-Pfennig (991–1040). Hz III, 2c	1,04 g
143. Do	5 a 1,34 g
144. Do	6 a 1,44 g (perf.)
145. Do	7 h var. 1,81 g
146. Do	8 c) (7 a 1,25 g
147. Do	23 n 1,77 g
148–161. Do	III/IV
	1,67 g, 1,64 g, 1,62 g, 1,56 g, 1,56 g,
	1,53 g, 1,50 g, 1,50 g, 1,42 g, 1,42 g, 1,41 g, 1,17 g, 1,14 g, 0,82 g
162. Do	IV, 2 1,38 g
163. Do	5 m 1,02 g
164. Do	5 w) (5 a 1,27 g
165–166. Do	5 1,38 g, 1,33 g
167–181. Do	5–6
	1,53 g, 1,52 g, 1,52 g, 1,48 g, 1,48 g, 1,48 g,
	1,40 g, 1,35 g, 1,34 g, 1,33 g, 1,28 g, 1,25 g, 1,20 g, 1,17 g, 1,06 g
182. Do	6 c 1,41 g
183. Do	6 e 1,85 g
184. Do	6 s 1,33 g
185. Do	6 t 1,30 g
186–190. Do	6
	1,70 g, 1,30 g, 1,23 g, 1,09 g, 1,01 g
191. Do	9 1,26 g
192. Do	10 h 1,38 g
193–195. Do	10 1,63 g, 1,61 g, 1,43 g
196. Do	11 d var. 1,08 g
197. Do	11 1,57 g
198–203. Do	V, 1 c var.
	1,33 g, 1,20 g, 1,18 g, 1,13 g, 1,13 g, 0,98 g
204. Do	1 1,24 g
205. Do	2 d var. 1,65 g
206. Do	2 1:6 1,47 g
207–213. Do	4 f var.
	1,42 g, 1,41 g, 1,37 g, 1,30 g, 1,20 g, 1,12 g, 1,09 g

*Ostfalen**Magdeburg*

214–215. Myntherre? Dbg 643	1,18 g, 1,10 g
-----------------------------	----------------

Thüringen*Erfurt* (ärkebiskopen i Mainz)

216. Bardo 1031–1051. Dbg 878 a 1,25 g

Franken*Würzburg* (kungen/kejsaren)

217. Kejsar Otto III 996–1002. Dbg 856 1,13 g

Würzburg (biskopen?)

- 218–219. Mynttherre? (Reinhard I 1018–1034?). Dbg 859 1,13 g, 0,83 g

Mainz (kungen/kejsaren)

- 220–224. Kejsar Otto II/III 973–1002. Dbg 778/779
1,37 g, 1,32 g, 1,13 g, 0,93 g, 0,85 g

225. Do Dbg 778/779 var. Salmo 75:33 1,09 g

226. Do Dbg 778/779 var. Salmo 75:66 0,90 g

227. Do Dbg 778/779 var. Salmo – 0,97 g

228. Do Dbg 780. Obol 0,44 g

229. Kejsar Otto III 996–1002. Dbg 1625 1,33 g

- 230–231. Kung Heinrich II 1002–1014. Dbg 785 1,23 g, 1,11 g

- 232–261. Kung Heinrich II/Konrad II 1002–1027. Dbg 785/789
1,20 g, 1,18 g, 1,13 g, 1,10 g,

1,04 g, 1,04 g, 1,03 g, 1,02 g,

1,02 g, 1,00 g, 1,00 g, 0,99 g,

0,98 g, 0,96 g,

0,96 g, 0,96 g, 0,95 g, 0,95 g,

0,95 g, 0,92 g, 0,90 g, 0,86 g,

0,86 g

(f), 0,84 g, 0,84 g, 0,82 g, 0,79 g,

0,62 g (f), 0,61 g, 0,60 g (1/2)

262. Kung Konrad II 1024–1027. Dbg 789 1,04 g

263. Kejsar Konrad II 1027–1039. Dbg 790 1,00 g

Mainz (ärkebiskopen)

264. Willigis 975–1011. Dbg 802 1,60 g

Worms (kungen/kejsaren)

265. Kejsar Otto II/III 973–1002. Dbg 842 1,40 g

- 266–269. Do Dbg 844 1,26 g, 0,99 g, 0,96 g, 0,87 g

270. Kung/kejsar Heinrich II 1002–1024. Dbg 845 1,00 g

- 271–275. Do Dbg 845 var. Gaettens 1934, 222

1,15 g, 1,08 g, 1,07 g, 1,00 g, 0,99 g

- 276–278. Do Dbg 845/845 var. 1,26 g, 1,13 g, 1,06 g

Speyer (kungen/kejsaren)

- 279–280. Kung/kejsar Otto III/Heinrich II 983–1024. Dbg 827/836 1,11 g, 0,96 g

Schwaben*Strassburg* (kungen/kejsaren)

281. Kung Heinrich II 1002–1014. Dbg 915 1,06 g
 282–284. Kejsar Heinrich II 1014–1024. Dbg 920 1,52 g, 1,50 g, 1,30 g
 285–292. Kejsar Konrad II 1027–1039. Dbg 921
 1,37 g, 1,30 g, 1,24 g, 1,23 g, 1,21 g, 1,20 g, 1,02 g, 1,01 g

Strassburg (biskopen)

293. Uto 950–965. Dbg 1271 1,36 g

Esslingen (kungen/kejsaren)

- 294–295. Kung Heinrich II 1002–1014. Dbg 951 1,31 g, 1,27 g

Basel (biskopen)

- 296–297. Adalbero II 999–1025. Dbg 972 0,75 g, 0,75 g
 298. Adalrich II 1025–1040. Dbg 2117 0,69 g

Konstanz (biskopen)

299. Ruthard 1018–1022. Dbg 1014 0,67 g
 300. Heimo 1022–1026. Dbg 1015 0,42 g (1/2)
 301. Warmann 1026–1034. Dbg 1684 0,64 g

Myntort?

- 302–303. Mynterre? Dbg –. Salmo 93:164 1,00 g, 0,98 g
 304. Do Dbg –. Jfr Salmo 93:166 0,66 g

Bayern*Regensburg* (kungen/kejsaren)

305. Kejsar Konrad II och kung Heinrich (III) 1026–1039.
 Dbg 1094. Hahn 35 B 1,35 g
 306–307. Kung Heinrich III 1026–1039. Dbg 1083. Hahn 38 A⁵ 1,40 g, 1,29 g

Regensburg (hertigen av Bayern)

308. Heinrich II 955–976, 985–995. Efterprägling. Hahn Tf41 1,61 g
 309. Heinrich V 1018–1026. Dbg 1092. Hahn 32 d 13. Obol 0,65 g

Augsburg (biskopen)

310. Bruno 1006–1029. Dbg 1027. Hahn 147 a 1 1,15 g

Obestämda

311. Mynterre? Kors) (Ringar? Dbg – 0,48 g
 312. Do Kors) (Degenererad. Dbg – 0,55 g
 313–317. Otydliga 1,36 g, 1,23 g, 1,22 g, 0,62 g, 0,43 g (f)

⁵ Hahn daterar typen till 1039–1042, men den dateringen kan inte godtas p.g.a. typens förekomst i flera tidiga fynd t.ex. Djuped, Styrnäs sn, Ångermanland, SHM 16295 (tyskt slutmynt efter 1030 och engelskt slutmynt efter ca 1023) och Oppnorrby, Österhaninge sn, Södermanland, SHM 28833 (tyskt slutmynt efter 1034, engelskt slutmynt efter ca 1029).

Det italienska myntet

I de svenska fynden från vikingatiden ingår sammanlagt ca 60 mynt präglade i Norditalien, som då hörde till det tysk-romerska riket, huvudsakligen i Verona. De avspeglar säkerligen inte direkta kontakter utan bör ha följt med den tyska myntströmmen.

Verona

318. Kung Heinrich II 1004–1014. CNI VI, Tav. XXIII, 15

0.81 g

De engelska mynten

Av sammanlagt 79 ex. är 48 präglade under Æthelred II samt 31 under Cnut, dvs. under den anglo-saxiska perioden. Fördelningen på typer samt med angivande av de gängse dateringarna är följande:

Æthelred II

Crux	ca 991–997	8
Long Cross	ca 997–1003	15
Helmet	ca 1003–1009	6
Last Small Cross	ca 1009–1017	19

Cnut

Quatrefoil	ca 1017–1023	16
Pointed Helmet	ca 1023–1029	13
Short Cross	ca 1029–1035	2

Den äldsta typen är Crux som också utgör den första engelska typ som i stora mängder kom till Sverige, och också var förebild för Olof Skötkonungs första mynt. De sju typer som förekommer i fyndet är också de klart dominerande under hela vikingatidens import. Att endast 2 ex. ingår av den yngsta typen bör förklaras av att den inte hunnit vara i cirkulation i England någon längre tid när skatten deponerades. En ovanligt stor andel av mynten är präglade i London, nämligen 31 ex. eller 39% mot normalt 26%.

Æthelred II 978–1016

Crux typ (Hd C)

319. Lincoln, Theodgyld. Hd 1939 var. åts. l 11, ir. 45	225° 1,22 g
320. London, Edwine. Hd 2482 var. åts. a, ir. 125	225° 1,28 g
321. Godwine. Hd 2620–2621	90° 1,36 g
322. Oxford, Æthelwine. Hd 3236	90° 1,59 g
323. Southwark, Godric. Hd 3605 var. åts. k 10	270° 1,18 g
324. Thetford, Leofwine. Hd 3763	90° 1,41 g
325. Wareham, Byrhsige. Hd 3952	180° 1,52 g
326. Wilton, Wulfgar. Hd 4023	45° 1,69 g

11

18

57

131

300

307

318

383

399

400

403

405

408

409

410

411

412

414

Long Cross typ (Hd D)

327.	Lincoln, Æsman. Hd 1639 var. åts. d 5	135° 1,37 g
328.	Æthelnoth, Hd 1668 var. åts. e 10	90° 1,76 g
329.	Osgut. Hd 1833–1834	180° 1,67 g
330.	London, Æthelwerd. Hd 2172	270° 1,54 g
331–333.	Godwine. Hd 2630–2631	0° 1,69 g, 0° 1,59 g, 90° 1,53 g
334.	Leofnoth. Hd 2671–2672	270° 1,43 g
335.	Leofwine. Hd 3759–3761	270° 1,71 g
336.	Stamford, Cristhin. Hd 3459 var. CRISÐIN	270° 1,28 g
337.	Thetford, Osulf. Hd 3804	0° 1,72 g
338.	Winchester, Byrthmær. Hd 4160	180° 1,75 g
339.	Godeman. Hd 4224	90° 1,75 g
340.	York, Oban. Hd 776	180° 1,48 g
341.	Sumerlida. Hd 890–891 var. åts. a 4	90° 1,44 g

Helmet typ (Hd E)

342.	Exeter, Wulfsige. Hd 596	0° 1,15 g
343.	London, Ælfwine. Hd 2136 var. åts. a 5	180° 1,23 g
344.	Swetinc. Hd 2933	90° 1,48 g
345.	Theodred. Hd 2942 var. åts. a 2	0° 1,25 g
346.	Wulfstan. Hd 2997 var. M O	90° 1,36 g
347.	Thetford, Athelwold. Hd 3688	0° 1,32 g

Last Small Cross typ (Hd A)

348.	Colchester, Edwine. Hd 288	270° 1,30 g
349.	Exeter, Æthestan. Hd 468	180° 1,70 g
350.	Lewes, Ælfwerd. Hd 1406	180° 1,47 g
351.	Lincoln, Boie. Hd 1681	180° 1,42 g
352.	Osferth. Hd 1816	0° 1,36 g
353.	London, Ælfwi. Hd 2105	270° 1,31 g
354.	Eadmund. Hd 2326 var. åts. a 3, ir. 55	180° 1,14 g
355.	Eadwerd. Hd 2387	180° 1,25 g
356.	Eardnod. Hd 2450	90° 1,04 g
357.	Godwine. Hd 2605	90° 1,25 g
358.	Liofwold. Hd 2808	180° 1,36 g
359.	Wulfwine. Hd 3000	90° 1,42 g
360.	Lydford, Goda. Hd 3044	0° 1,41 g
361.	Norwich, Leofwne. Hd 3157 var. LEOFWNE MΩO NO, åts. e, ir 60, NGL	0° 1,07 g
362.	Stamford, Thorstan. Hd 3561 var. 1 3	180° 1,07 g
363.	Winchester, Ælfsge. Hd 4036	180° 1,22 g
364.	Ælfstan. Hd 4064	180° 1,12 g
365.	Brihtnoth. Hd 4124	270° 1,28 g
366.	York, Wulsige. Hd 992	180° 1,42 g

Cnut 1016–1035*Quatrefoil typ* (Hd E)

367.	Bruton, Ælfelm. Hd 102	270° 0,95 g
368.	Chichester, Brithnoth. Hd 203 var. CIS, åts. a 8	180° 1,50 g
369.	Exeter, God. Hd 389 var. EAXCESTRE, åts. a, ir 113	90° 0,88 g
370.	Hereford, Elewi. Hd 1184 var. HE, åts. a 5	0° 1,15 g
371.	Ilchester, Oswi. Hd 912, men utan kors framför ansiktet	0° 0,76 g
372.	London, Ælfwi. Hd 1927 var. M'ON, åts. a 5	270° 1,03 g
373.	Eadwi. Hd 2175 var. LVN. Punktcirklar i korsvinklarna	0° 1,33 g
374.	Eardnod. Hd 2223 var. åts. a, ir. 102	270° 1,04 g
375.	Godwine. Hd 2480 var. LVNDE	0° 1,01 g
376.	Wulfstan. Hd 2779 var. LVN, åts. a 6	270° 1,03 g
377.	Rochester, Godwine. Hd 3073 var ROFE, åts. a 7	180° 1,08 g
378.	Stamford, Alfwi. Hd 3231	0° 0,95 g
379.	Taunton, Edric. Hd 3437–3438	90° 0,82 g
380.	Winchester, Ælfsige. Hd 3667 var. åts. a 6	270° 0,84 g
381.	Leofwine. Hd 3788	0° 1,26 g
382.	York, Brehnoth. Hd 491	90° 1,02 g

Pointed Helmet typ (Hd G)

383.	Canterbury, Leofstan. Hd -. LEOFSTAN ON CANTWA, åts. a 5	180° 1,08 g
384.	[Ipswich], [G]cerlaf. Hd 942	180° 0,59 g (f)
385.	Lincoln, Sumerlida. Hd 1729 var. åts. a 3	270° 1,07 g
386.	London, Ælfgar. Hd 1880	270° 0,98 g
387.	Ælfwerd. Hd 1919–1920	0° 1,00 g
388.	Bruninc. Hd 2112	270° 1,06 g
389.	Eadwold. Hd 2204	90° 1,04 g
390.	Wynsige. Hd 2828	270° 0,99 g
391.	Wynstan. Hd 2848 (stampidentisk)	0° 0,52 g (f)
392.	Stamford, Thurulf. Hd 3360	270 1,04 g
393.	Wincheseter, Ælfstan. Hd 3686–3687	90° 1,02 g
394.	York, Arnctel. Hd 459 var. M' O EOF	0° 1,01 g
395.	Strcol. Hd 765 var. åts. a 4	225° 1,04 g

Short Cross typ (Hd H)

396.	Barnstaple, Ælfgar. Hd 9	270° 1,11 g
397.	London, Ælfwig. Hd 1951	270° 1,11 g

De skandinaviska mynten

Vid sidan av de reguljära engelska mynten ingår i fyndet 10 ex. där motivet är hämtat från engelska typer medan inskrifterna är mer eller mindre förvirrade. Var dessa efterpräglningar är slagna kan för närvarande inte avgöras mer än i enstaka fall, men de bör komma från de skandinaviska länderna (härav namnet) eller delvis från de andra Östersjöländerna. Den

förebild som främst använts är Long Cross typen, och den dominerar också bland efterpräglingsarna i Eskilstunaskatten med 5 ex. samt en hybrid. Ett ex. är präglat på fyrkantig plants, men här är för ovanlighetens skull inte Long Cross förebild utan i stället en Quatrefoil/Small Cross hybrid. Även den yngsta engelska typen i skatten, Short Cross, har hunnit efterpräglas.

Æthelred II typer

Crux

398. CNS 1, 2, 4:1304 1,72 g

Long Cross

399. CNS 1, 2, 4:1308 (samma åtsidesstamp) 1,52 g
 400. 1,73 g
 401. SCBI Helsingfors, 963 (stampidentisk) 1,99 g
 402. SCBI Köpenhamn II, 1622 (samma åtsidesstamp) 1,49 g
 403. Högervänd bild 1,36 g

Long Cross/Small Cross hybrid

404. SCBI Köpenhamn II, 1452 etc. (samma åtsidesstamp) 1,27 g

Cnut/Æthelred II typer

Quatrefoil/Small Cross hybrid

405. Fyrkantig plants 2,31 g

Cnut typer

Quatrefoil

406. CNS 1, 1, 6:1065 (stampidentisk) 1,54 g

Short Cross

407. 1,28 g

De danska mynten

Myntningen i Danmark får stor omfattning först under Svend Estridsen 1047–1075 och det är en anledning till att de danska mynten i fyndet inte utgör fler än 6 ex. Av dessa har 2 ex. Knuds 1018–1035 namn, medan ett har Hardeknuds 1035–1042 namn. De övriga har förvirrade inskrifter och förs av Hauberg till resp. regent med ledning av fyndförekomst mm. Hardeknud-mynten är de yngsta i skatten och med tanke på att inga andra mynt kan dateras så sent, kan det möjligen peka på att Hardeknuds myntning i Danmark började före faderns död.

Knud 1018–1035

408. Lund, Thorcetl. Hbg 1	1,28 g
409. Förvirrad. Hbg 2	1,11 g
410. Viborg, förvirrad. Hbg 48 ⁶	0,70 g

Hardeknud 1035–1042

411. Lund, [?] d. ⁷ Hbg 1	0,29 g (1/4)
412–413. Århus, förvirrad. Hbg 47	0,79 g, 0,61 g

Det svenska myntet

I de svenska vikingatida fynden ingår sammanlagt omkring 400 ex. präglade i Sigtuna under Olof Skötkonung 994–1022 och Anund Jakob 1022–1050. De utgjorde med andra ord en obetydelig del av de cirkulerande mynten och myntningen var också mycket sporadisk. För Eskilstunaskattens del kunde man kanske väntat sig att finna fler än ett ex. med hänsyn till närheten till Sigtuna, och det kan tyda på att mynten sammanbragts långt från nedläggningsorten.

Olof Skötkonung 994–1022*Crux typ*

414. Sigtuna, Godwine. LL 11	2,38 g
------------------------------	--------

Plantsar

De fyra plantsarna är alla runda och väger 1,31 g, 1,20 g, 1,00 g samt 0,55 g.

Bitsilver

Sammanlagt ingår 14 ringar, bleck, tenar mm. som i en del fall är fragmentiska. De har en total vikt av 209 g.

Litteraturförteckning

Albrecht 1959	G. Albrecht, Das Münzwesen im niederlothringischen und friesischen Raum von 10. bis zum beginnenden 12. Jahrhundert. Numismatische Studien 6, 1959.
Bahrfeldt 1896	E. Bahrfeldt, Der Silberfund von Leissower Mühle. Berlin 1896.
Berghaus 1974	P. Berghaus, Monnaies du XIe siècle trouvées à Domburg. Cercle d'Études Numismatiques, Bulletin, 11, 1974, s. 33–37.
CNI	Corpus Nummorum Italicorum 6. Rom 1922.

⁶ Ett liknande ex. i CNS 16, 1, 8:1303 (Sanda, Mora sn, Dalarna, DM 13950) har förts till Svend Estridsen 1047–1075, men myntet i Eskilstunafyndet visar att den bör föras till Knud.

⁷ Årsidan är stampidentisk med ett ex. i systematiska samlingen i Kungl. Myntkabinetet i Stockholm, med Hardeknuds namn och där fränsidan har myntmästarnamnet Alfwärld.

CNS	Corpus Nummorum Saeculorum IX–XI qui in Suecia reperti sunt. Stockholm 1975–
Dbg	H. Dannenberg, Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit 1–4. Berlin 1876–1905.
Gaettens 1934	R. Gaettens, Der Fund von Ludwiscz. Halle 1934.
Hahn	W. Hahn, Moneta Radasponensis. Bayerns Münzprägung im 9., 10. und 11. Jahrhundert. Braunschweig 1976.
Hatz	G. Hatz, Tieler Denare des 11. Jahrhunderts in den schwedischen Münzfunden. Commentationes de nummis saeculorum IX–XI in Suecia repertis, pars II, 1968, s. 95–190.
Hbg	P. Hauberg, Myntforhold og Udmyntninger i Danmark indtil 1146. Köpenhamn 1900.
Hd	B. E. Hildebrand, Anglosachsiska mynt i Svenska Kongliga Myntkabinettet, funna i Sveriges jord. Stockholm 1881.
Hz	V. Hatz, Zur Frage der Otto-Adelheid-Pfenninge. Commentationes de nummis saeculorum IX–XI in Suecia repertis, pars I, 1961, s. 105–144.
Häv.	W. Hävernicks, Die Münzen von Köln. Köln 1935.
LL	L. O. Lagerqvist, Svenska mynt under vikingatid och medeltid samt gotländska mynt. Stockholm 1970.
Lückger	H. J. Lückger, Die Münzen von Köln. Nachträge und Berichtigungen zu Band I des Kölner Münzwerks. München 1939.
Salmo	H. Salmo, Deutsche Münzen in vorgeschichtlichen Funden Finnlands. Helsingfors 1948.
SCBI	Sylloge of Coins of the British Isles.
Tbg	C. J. Tornberg, Numi Cufici Regii Numophylacii Holmiensis quos omnes in terra Sueciae repertos digessit et interpretatus est. Uppsala 1848.

Summary

In 1977 five children found a hoard of 414 coins, 4 planchets and 14 pieces of hack-silver, below a hill-fort in the Thule park in Eskilstuna in the province of Södermanland.

The coins are struck in the Caliphate (4), Germany (313), Italy (1), England (79), Scandinavia (10), Denmark (6) and Sweden (1). The earliest coin in the hoard is a dirham of the Samanid dynasty struck in 902/3. The latest is Danish and from the reign of Hardeknud 1035–1042. The hoard was deposited after 1035 and has now been redeemed by Eskilstuna Museer.